0.0.1 yamaka suttam

- 1. evam me sutam ekam samayam āyasmā sāriputto sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiņḍikassa ārāme.
- 2. tena kho pana samayena yamakassa nāma bhikkhuno evarūpam pāpakam diṭṭhigatam uppannam hoti tathāham bhagavatā dhammam, desitam ājānāmi yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā'ti.
- 3. assosum kho sambahulā bhikkhu yamakassa kira nāma bhikkhuno evarūpam pāpakam diṭṭhigatam uppannam hoti: tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, yathā khīṇāsavo bhikkhū kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā"ti.
- 4. atha kho te bhikkhu yenāyasmā yamako tenupasaṃkamiṃsu. upasaṃkamitvā āyasmatā yamakena saddhiṃ sammodiṃsu sammodaniyaṃ kathaṃ sārāṇiyaṃ vitisāretvā ekamantaṃ nisīdiṃsu. ekamantaṃ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṃ yamakaṃ etadavocuṃ: "saccaṃ kira te āvuso yamaka, evarūpaṃ pāpakaṃ diṭṭhigataṃ uppannaṃ "tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi, yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā, ti.

- **5.** evam kho'ham¹ āvuso bhagavatā dhammam desitam ājānāmi yathā khīnāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaranā'ti.
- **6.** mā āvuso yamaka evam avaca, bhagavantam abbhācikkhi, na hi sādhu bhagavato abbhakkhānam², na hi bhagavā evam vadeyya: "khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā"ti.
- 7. evampi kho āyasmā yamako tehi bhikkhūhi vuccamāno tatheva taṃ pāpakaṃ diṭṭhagataṃ thāmasā parāmassa³ abhinivissa voharati "tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaranā'ti. "
- 8. yato kho te bhikkhū nāsakkhiṃsu. āyasmantaṃ yamakaṃ etasmā pāpakā diṭṭhigatā vivecetuṃ. atha kho te bhikkhū uṭṭhāyāsanā yenāyasmā sāriputto tenupasaṅkamiṃsu, upasaṅkamitvā āyasmantaṃ sāriputtaṃ etadavocuṃ: yamakassa nāma āvuso sāriputta, bhikkhuno evarūpaṃ pāpakaṃ diṭṭhigataṃ uppannaṃ: "tathā'haṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā'ti. sādhāyasmā sāriputto yena yamako bhikkhu tenupasaṅkamatu anukampaṃ

 $^{^{1}}$ evam khvāham - syā, machasam.

 $^{^2}$ abbhāvikkhanam - machasam.

³parāmāsā - machasam.

upādāyā"ti. adhivāsesi kho āyasmā sāriputto tuņhībhāvena.

- 9. atha kho āyasmā sāriputto sāyanhasamayam patisallānā vuţţhito yenāyasmā yamako tenupasankami, upasankamitvā āyasmatā yamakena saddhim sammodi sammodanīyam katham sārāniyam vītisāretvā ekamantam nisīdi, ekamantam nisinno kho āyasmā sāriputto āyasmantam yamakam etadavoca: saccam kira te āvuso yamaka, evarūpam pāpakam diţţhigatam uppannam? tathāham bhagavatā dhammam desitam ājānāmi, yathā khīnāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaranā"ti.
- **10.** evañca khohaṃ āvuso, bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi: "yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā"ti.
- 11. "taṃ kiṃ maññasi? āvuso, yamaka "rūpa niccaṃ vā aniccam vā"ti aniccam āvuso.
- **12.** yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā'ti? dukkham āvuso.
- 13. yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum "etam mama esohamasmi, eso me attā"ti? no hetam āvuso.

pts page 111

bjt page 192

- 14. vedanā niccam vā aniccam vā ti? aniccam āvuso.
- **15.** yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā'ti? dukkham āvuso.
- **16.** yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum "etam mama esohamasmi, eso me attā"ti? no hetam āvuso.
- 17. saññā niccam vā aniccam vā ti? aniccam āvuso.
- **18.** yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā'ti? dukkham āvuso.
- 19. yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum "etam mama esohamasmi, eso me attā"ti? no hetam āvuso.
- 20. saṃkhārā niccaṃ vā aniccaṃ vā'ti? aniccaṃ āvuso.
- **21.** yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā'ti? dukkham āvuso.
- **22.** yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum "etam mama esohamasmi, eso me attā"ti? no hetam āvuso.
- 23. viññāṇam niccam vā aniccam vā 'ti? aniccam āvuso.

- **24.** yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā 'ti? dukkham āvuso.
- **25.** yam panāniccam dukkham viparināmadhammam kallannu tam samanupassitum "etam mama esohamasmi, eso me attā"ti? no hetam āvuso.
- 26. tasmātihāvuso yamaka, yam kiñci rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oļārikam vā sukhumam vā hīnam vā paņītam vā yam dūre santike vā sabbam rūpam "netam mama neso'hamasmi na me'so attā"ti. evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre santike vā sabbam vedanam: 'netam mama neso'hamasmi na me so attā"ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. yā kāci saññā atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam hīnam vā panītam vā yam dūre santike vā sabbam saññam: 'netam mama neso'hamasmi na me so attā"ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. ye keci sankhārā atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā paņītam vā yam dūre santike vā sabbam sankhāram: 'netam mama neso'hamasmi na me so attā"ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. yam kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannam ajihattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā panītam vā yam dūre santike

vā sabbam viññāṇam: 'netam mama neso'hamasmi na me so attā"ti, evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

- 27. evam passam āvuso, yamaka sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati vedanāyapi nibbindati saññā-yapi nibbindati samkhāresupi nibbindati. viññāṇasmimpi nibbindati. nibbindam virajjati. virāgā vimuccati. vimuttasmim vimuttamiti' ñāṇam hoti. khīṇā jāti. vusitam brahmacariyam. katam karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānātīti.
- 28. tam kim maññasi āvuso yamaka, 'rūpam tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso.
- **29.** vedanā tathāgato'ti samanupassasīti? no hetamāvuso.
- **30.** saññā tathāgato'ti samanupassasīti? no hetaṃ āvuso.
- **31.** saṃkhāre tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso.
- **32.** viññāṇaṃ tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso.

- **33.** taṃ kiṃ maññasi āvuso yamaka, rūpasmiṃ "tathāgato'ti samanupassasīti? no hetaṃ āvuso. aññatra rūpā tathāgatoti samanupassasī'ti? no hetaṃ āvuso.
- **34.** vedanāya "tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso. aññatra vedanāya tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso.
- **35.** saññāya "tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso. aññatra saññāya tathāgato'ti samanupassasīti? no hetam āvuso.
- **36.** saṃkhāresu "tathāgato'ti samanupassasīti? no hetaṃ āvuso. aññatra saṃkhāresu tathāgato'ti samanupassasīti? no hetaṃ āvuso.
- **37.** viññāṇasmim rūpasmim "tathāgato'ti samanupassasīti? no hetaṃ āvuso. aññatra viññāṇasmim tathāgato'ti samanupassasīti? no hetaṃ āvuso.
- **38.** taṃ kiṃ maññasi āvuso yamaka, rūpaṁ vedanāṁ saññaṁ sankhāre viññāṇaṁ tathāgatoti samanupassasī"ti? "No hetaṁ, āvuso".
- **39.** tam kim maññasi āvuso yamaka, ayam so arūpī avedano asaññī asamkhāro aviññāņo tathāgatoti samanupassīti. no hetam āvuso.

- **40.** ettha ca te āvuso yamaka diṭṭheva dhamme saccato thetato⁴ tathāgate anupalabbhiyamāne⁵ kallaṃ nu te taṃ veyyākaraṇaṃ "tathāhaṃ bhagavatā dhammaṃ desitaṃ ājānāmi yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati na hoti parammaraṇā'ti? ahu kho me taṃ āvuso sariputta, pubbe aviddasuno pāpakaṃ diṭṭhigataṃ idañca pana me āyasmato sāriputtassa dhammadesanaṃ sutvā tañceva ca pāpakaṃ diṭṭhigataṃ pahīnaṃ, dhammo ca me abhisameto'ti⁶.
- **41.** sace tam āvuso yamaka, evam puccheyyum: "yo so āvuso yamaka, bhikkhu araham khīṇāsavo so kā-yassa bhedā parammaraṇā kim hotiti evam puṭṭho tvam āvuso yamaka, kinti byākareyyasī"ti?
- 42. sace mam āvuso evam puccheyyum: "yo so yamaka, bhikkhu araham khīnāsavo so kāyassa bhedā parammaranā kim hoti"ti? evam puṭṭho'ham āvuso, evam byākareyyam: rūpam kho āvuso aniccam, yadaniccam tam dukkham, yam dukkham tam niruddham, tadatthagatam. vedanā aniccam yadaniccam tam dukkham yam dukkham tam niruddham tadatthagatam. saññā aniccam yadaniccam tam dukkham yam dukkham tam niruddham tadatthagatam. samkhāre aniccā yadaniccam tam dukkham yam dukkham tam niruddham tadatthagatam. viñnānam aniccam yadaniccam

⁴tathato - syā.

 $^{^{5}}$ tathāgato anupalabbhiyamāno - machasam, syā.

⁶abhisamito - machasam, syā.

tam dukkham yam dukkham tam niruddham tadatthagatanti". evam puṭṭho'ham āvuso, evam byākareyyanti.

- **43.** sādhu sādhu āvuso yamaka, tenahāvuso yamaka, upamante karissāmi etasseva atthassa bhiyyosomattāya ñāṇāya.
- 44. seyyathāpi āvuso yamaka, gahapati vā gahapatiputto vā aḍḍho mahaddhano mahābhogo, so ca ārakkhasampanno tassa kocideva puriso uppajjeyya anatthakāmo ahitakāmo ayogakkhemakāmo jīvitā voropetukāmo, tassa evamassa: "ayaṃ kho gahapati vā gahapatiputto vā aḍḍho mahaddhano mahābhogo, so ca ārakkhasampanno na vyāsukaro⁷ pasayiha jīvitā voropetuṃ, yannūnāhaṃ anupakhajja jīvitā voropeyya'nti. so taṃ gahapatiṃ vā gahapatiputtaṃ vā upasaṃkamitvā evaṃ vadeyya: "upaṭṭhaheyyaṃ taṃ bhante"ti. tamenaṃ so gahapati vā gahapati putto vā upaṭṭhāpeyya, so upaṭṭhaheyya, pubbuṭṭhāyi pacchātipāti kiṃkārapaṭissāvi manāpacāri piyavādi.
- **45.** tassa so gahapati vā gahapatiputto vā mittato'pi nam saddaheyya. suhajjato 'pi nam saddaheyya tasmim vissāsam āpajjeyya, yadā kho āvuso tassa purisassa evamassa: "samvissattho kho myāyam gahapati vā gahapatiputto vāti. " atha nam rahogatam viditvā tinhena satthena jīvitā voropeyya.

⁷"nāyaṃ sukaro - machasaṃ nahāyaṃ sukaro - syā. pts page 113 bit page 196

- 46. taṃ kiṃ maññasi āvuso yamaka, yadā'pi so puriso amuṃ gahapatiṃ vā gahapatiputtaṃ vā upasaṃkamitvā evamāha: "upaṭṭhaheyyaṃ taṃ bhante, ti, tadāpi so vadhakova, vadhakañca pana santaṃ na aññāsi. "vadhako me"ti yadā'pi so upaṭṭhāti pubbuṭṭhāyi pacchānipāti kiṃkārapaṭissāvī manānapacāri piyavādi. tadā'pi so vadhakova, vadhakañca pana santaṃ na aññāsi. "vadhako me"ti. yadā'pi naṃ rahogataṃ viditvā tiṇhena satthena jīvitāvoropeti. tadā'pi so vadhakova, vadhakañca pana santaṃ na aññāsi "vadhako me'ti. evamāvusoti.
- 47. evameva kho āvuso assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto, rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam, attani vā rūpam, rūpasmim vā attānam.
- **48.** vedanam attato samanupassati, vedanāvantam vā attānam, attani vā vedanam, vedanāya vā attānam.
- **49.** saññaṃ attato samanupassati, saññāvantaṃ vā attānaṃ, attani vā saññaṃ, saññāya vā attānaṃ.
- **50.** saṃkhāre attato samanupassati, saṃkhāravantaṃ vā attānaṃ, attani vā saṃkhāre, saṃkhāresu vā attānam.

- **51.** viññāṇaṃ attato samanupassati, viññāṇavantaṃ vā attānaṃ, attani vā viññāṇaṃ, viññāṇasmiṃ vā attānaṃ.
- 52. so aniccam rūpam aniccam rūpanti yathābhūtam nappajānāti, aniccam vedanam aniccā vedanāti yathābhūtam nappajānāti, aniccam saññam aniccā saññāti yathābhūtam nappajānāti, anicce samkhāre aniccā samkhārāti yathābhūtam nappajānāti, aniccam viññāṇam aniccam viññaṇanti yathābhūtam nappajānāti.
- 53. dukkham rūpam dukkham rūpanti yathābhūtam nappajānāti, dukkham vedanam dukkham vedanātti yathābhūtam nappajānāti, dukkham saññā dukkham saññātti yathābhūtam nappajānāti, dukkham samkhāre dukkham samkhāreti yathābhūtam nappajānāti, dukkham viññānam dukkham viññānati yathābhūtam nappajānāti.
- 54. anattam rūpam anattā⁸ rūpanti yathābhūtam nappajānāti, anattam vedanam anattā vedanāti yathābhūtam nappajānāti, anattam saññam anattā saññāyati yathābhūtam nappajānāti. anatte samkhāre anattā samkhārāti yathābhūtam nappajānāti, anattam viññānam anattam viññāna'nti yathābhūtam nappajānāti.

 ^{8} anattam - sīmu.

pts page 114

- 55. saṃkhataṃ rūpaṃ saṃkhataṃ rūpanti yathābhūtaṃ nappajānāti, saṃkhataṃ vedanaṃ saṃkhatā vedanāti yathābhūtaṃ nappajānāti, saṃkhataṃ saññaṃ saṃkhatā saññāyati yathābhūtaṃ nappajānāti. saṃkhate saṃkhāre saṃkhatā saṃkhārāti yathābhūtaṃ nappajānāti, saṃkhataṃ viññāṇaṃ saṃkhataṃ viññāṇa'nti yathābhūtaṃ nappajānāti.
- 56. vadhakam rūpam vadhakam rūpanti yathābhūtam nappajānāti, vadhakam vedanam vadhakā vedanāti yathābhūtam nappajānāti, vadhakam saññam vadhakā saññāyati yathābhūtam nappajānāti. vadhake samkhāre samkhatā samkhārāti yathābhūtam nappajānāti, vadhakam viññānam vadhakam viññāna'nti yathābhūtam nappajānāti.
- 57. so rūpam upeti upādiyati adhiţţhāti 'attā me'ti, vedanam upeti upādiyati adhiţţhāti 'attāmeti' saññam upeti upādiyati adhiţţhāti 'attāmeti' saṃkhāre upeti upādiyati adhiţţhāti 'attāmeti' viññāṇam upeti upādiyati adhiţţhāti 'attāme'ti, tassime pañcupādākakkhandhā upetā upādinnā dīgharattam ahitāya dukkhāya paṃvattanti.
- **58.** sutavā ca kho āvuso ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpam attato samanupas-

sati, na rūpavantam vā attānam. na attani vā rūpam, na rūpasmim vā attānam.

- **59.** na vedanā attato samanupassati, na vedanāvantam vā attānam, na attani vā vedanam, na vedanāsmim vā attānam.
- **60.** na saññā attato samanupassati, na saññāṇavantaṃ vā attānaṃ, na attani vā saññaṃ, na saññāsmiṃ vā attānaṃ.
- **61.** na saṃkhare attato samanupassati, na saṃkhārāvantaṃ vā attānaṃ, na attani vā saṃkhārāṇaṃ, na saṃkhārāṇasmiṃ vā attānaṃ.
- **62.** na viññāṇaṃ attato samanupassati, na viññāṇavantaṃ vā attānaṃ, na attani vā viññāṇaṃ, na viññāṇamiṃ vā attānaṃ.
- 62. so aniccam rūpam aniccam rūpanti yathābhūtam pajānāti aniccam vedanam so aniccam rūpam aniccam rūpanti yathābhūtam pajānāti aniccam saññā so aniccam rūpam aniccam rūpanti yathābhūtam pajānāti aniccam samkhāre so aniccam rūpam aniccam rūpanti yathābhūtam pajānāti aniccam viññānam aniccam viññānanti yathābhūtam pajānāti.

- 63. dukkham rūpam dukkham rūpanti yathābhūtam pajānāti dukkham vedanam so dukkham rūpam dukkham rūpanti yathābhūtam pajānāti dukkham saññā so dukkham rūpam dukkham rūpanti yathābhūtam pajānāti dukkham rūpam dukkham rūpanti yathābhūtam pajānāti dukkham viññānam dukkham viññānanti yathābhūtam pajānāti.
- 64. anattam rūpam anattā rūpanti yathābhūtam pajānāti anattam vedanam so anattā rūpam anattā rūpanti yathābhūtam pajānāti anattā saññā so anattā rūpam anattā rūpanti yathābhūtam pajānāti anattam samkhāre so anattā rūpam anattā rūpanti yathābhūtam pajānāti anattā viñnānam anattam viñnānanti yathābhūtam pajānāti.
- 65. saṃkhataṃ rūpaṃ saṃkhataṃ rūpanti yathābhūtaṃ pajānāti saṃkhataṃ vedanaṃ so saṃkhataṃ rūpaṃ saṃkhataṃ rūpanti yathābhūtaṃ pajānāti saṃkhataṃ saññā so saṃkhataṃ rūpaṃ rūpanti yathābhūtaṃ pajānāti saṃkhataṃ rūpamti yathābhūtaṃ pajānāti saṃkhataṃ viññāṇaṃ saṃkhataṃ viññāṇamti yathābhūtaṃ pajānāti.
- 66. vadhakam rūpam vadhakam rūpanti yathābhūtam pajānāti vadhakam vedanam so vadhakam rūpam vadhakam rūpamti yathābhūtam pajānāti vadhakam saññā so vadhakam rūpam rūpanti yathābhūtam pajānāti vadhake samkhāre so vadhakam rūpam vadhakam rū-

panti yathābhūtam pajānāti vadhakam viññāṇam vadhakam viññāṇanti yathābhūtam pajānāti.

- 67. so rūpam na upeti, na upādiyati, na adhiṭṭhāti attā meti. vedanam na upeti na upādiyati, na adhiṭṭhāti attā meti. samam na upeti na upādiyati, na adhiṭṭhāti attā meti. samkhāre na upeti na upādiyati, na adhiṭṭhāti attā meti. viñnānam na upeti na upādiyati, na adhiṭṭhāti attā meti. tassime pancupādānakkhandhā anupetā anupādinnā dīgharattam hitāya sukhāya samvattantīti.
- **68.** evametam⁹ āvuso sāriputta hoti. yesam āyasmantādisā¹⁰ sabrahmacārino anukampakā atthakāmā ovādakā anusāsakā. idañca pana me āyasmato sāriputtassa dhammadesanam sutvā anupādāya āsavehi cittam vimuttanti.
- **69.** idamavoca āyasmā sāriputto. attamano āyasmā yamako āyasmato sāriputtassa bhāsitam abhinandīti.

¹⁰āyasmantānam tādisā - machasam, syā.

⁹evañhetam - syā.